

STRUCTURE OF CHILDREN READINESS FOR SCHOOL

SNEZHANA VACHEVA

PROFESSOR PHD

DIRECTOR OF DEPARTMENT FOR INFORMATION, QUALIFICATION AND LIFELONG LEARNING (DIQLL) – VARNA AT KONSTANTIN PRESLEVSKY - UNIVERSITY OF SHUMEN

BULGARIA

SNEZHANA_VACHEVA@ABV.BG

ABSTRACT: THE REPORT REVIEWS THE MODEL FOR CHILDREN PREPAREDNESS FOR SCHOOL AND THE ACTUALITY OF THE PROBLEM. THE REPORT ANALYSES THE FOLLOWING ASPECTS: GENERAL, PSYCHOLOGICAL, SPECIAL, INTELLECTUAL, PHYSICAL AND PERSONAL READINESS OF THE CHILDREN AND THE VALUE FOR SUCCESSFUL EDUCATION OF FIRST-GRADERS IN SCHOOL.

KEYWORDS: CHILDREN READINESS FOR SCHOOL

С приемането през 2015 г. на новия Закон за предучилищното и училищното образование се поставя началото на нова реформа в образованието в Република България. Промените в учебното съдържание в първи клас повишават изискванията към подготовката на децата за училище. Тя е основна задача на предучилищното образование. От нейното успешно решаване зависи успеваемостта на децата в училище. Подготовката на децата за училище е процес, който има за цел да се създадат условия в детската градина за овладяването на компетенции - знания, умения и отношения и за развитие на децата. Това е сложен, продължителен процес, който продължава през целия престой на децата в предучилищното учреждение. Готовността за училище изразява резултатите от подготовката и зависи от нейното качество. Затова тя се разглежда като съвкупност от морфофизиологически и психологически особености на детето, обезпечаваща успешен преход к системно организирано училищно обучение [6].

В редица научни трудове на руски и български педагози готовността за училище се разглежда в два аспекта: обща, психологическа и специална. Общата готовност изразява нивото на физическото, психическото, нравственото, волевото, естетическото развитие на децата, постъпващи в училище. Важен показател на общата готовност за училищно обучение е психологическата готовност [4, 191-192]. В нея се включват най-важните от позицията на училищното обучение показатели на психическо развитие на децата. Общата, психологическа готовност на децата за училище включва следните компоненти: интелектуална, физическа, нравствено-волева, емоционална и мотивационна.

Под специална готовност за училище се разбира наличието у децата на знания и умения, които обезпечават успешното овладяване на учебното съдържание в първи клас. Специалната подготовка в детската градина според Й. Факирска се изразява в овладяването на нови знания по различни дялове, които да облекчат оgramотияването и смятането, както и овладяването на системни знания по отделните научни дисциплини в начален етап на образование [7, 13].

В предучилищната педагогика и психология са обособени различни аспекти на готовността за училищно обучение, но редица изследователите (А. Запорожец и Т. Маркова, А. Люблинская, К. Сиек и Л. Десев) ги обединява една гледна точка: подготовката за училище се заключава в интелектуалното, физическото и личностното развитие на детето [3, 84]. В училище детето започва да изучава основите на науките. Това изисква определено ниво на интелектуално, социално и физическо развитие. В тази връзка се обособяват три аспекта на готовността за училище - интелектуална, физическа и личностна.

Важен компонент на общата, психологическа готовност е интелектуалната готовност за училище. Нейното значение се свързва с водещата дейност на ученика – учебната дейност. За да участва той активно в уроците, е необходимо да притежава интелектуална готовност [9,34].

Основните компоненти на интелектуалната готовност за училище са наличието на достатъчен обем от овладени и осмислени от децата знания за обкръжаващия ги свят, определена степен на мисловна и познавателна дейност, развитие на елементи на учебна дейност. Дина Батоева посочва, че развитието на интелектуалната сфера е много значима страна на готовността, тъй като обучението е предимно умствена дейност, която изисква достатъчно високо ниво на развитие на познавателната дейност, умение на детето да се учи, развитие на висшите психични процеси (мислене, реч, въображение), а също достатъчни знания (система от понятия), наличие на редица учебни умения и не на последно място развитие на самата учебна дейност [2, 10].

Усвояването на учебното съдържание в училище зависи и от наличието у децата на познавателен интерес. Това се потвърждава и от редица изследвания, доказващи, че най-големи трудности в училище отначало не изпитват децата с по-малко знания, а тези които проявяват интелектуална пасивност и нямат желания да решават задачи и т.н. [5, 19].

Т. И. Бабаева доказва, че наред с интелектуалното развитие в контекста на интелектуалната готовност за училищно обучение важно значение има и развитието на самостоятелността у децата. Показателите за наличието на това качество у тях са следните: стремеж да се реши задачата без помощта на учителя или децата, умение да се избераат способите за нейното решаване и да се реализира задачата [1, 15].

С постъпването на детето в училище се променя начинът му на живот. Учебните занимания, новата училищна среда са фактори, които създават напрежение на нервната система и на други функционални системи на децата. За да се адаптира безболезнено детето за училище и да се справи успешно с учебната дейност, то трябва да притежава такова ниво на физическо развитие, което да му позволи ежедневните учебни натоварвания да не му навредят. В тази връзка физическата подготовка на децата за училище е особена важна. Тя е резултат от физическото възпитание, което се реализира в детската градина и семейството [10, 1].

Т. Бабаева включва към физическата готовност на децата за училище следните компоненти: добро здравословно състояние на детето, закаленост, определена издръжливост и работоспособност на организма, висока степен на съпротивляемост срещу заболяванията, хармонично физическо и нервно-психическо развитие, високо ниво на развитие на моториката, наличие на културно-хигиенни навици и привычки за спазването на правилата на личната хигиена [4, 212]. Към този модел на физическата готовност може да се прибавят още следните компоненти – формиране на двигателни

умения; физически качества у децата, интерес и желание да се занимават с двигателни дейности.

През последните години особени усилия се полагат за интелектуалната подготовка на децата за училище. В резултат на това задачите за развитие на личността на детето отстъпват приоритетното място на познавателните задачи, които се осъществяват в обучаващите ситуации. Недооценяването на значимостта на възпитателните задачи се оказва причина за трудната адаптация на една част от първокласниците към училищния живот и за неуспеваемостта им. Постъпването в образователното учреждение е труден период от живота им. Въпреки че сред тях има ученици с много добра интелектуална готовност за училище. Тя обаче не гарантира цялостната мотивация на децата за учене. Необходимо е те да имат високо общо ниво на развитие на личността. Поради тази причина въпросът за личностната готовност за училище е особено актуален [8, 60].

Личностната готовност за училище се изразява в интереса на детето към училището, в желанието да стане ученик, да се промени статусът му в обществото, в стремежа му да се включи в учебна дейност, в отношението му към учителите, към децата и към себе си. Важни конструкти са също достатъчно високото ниво на познавателно, социално и волево развитие.

С постъпването на детето в училище, започва нов етап в неговия живот. За да бъде успешно неговото начало, то трябва да има готовност за обучение. Тя е съществено условие и предпоставка за успешно обучение в училище. Готовността е сложно образование, което се състои от няколко компонента, които имат своя структура и изпълняват важна роля във формирането на цялостната готовност за училище.

REFERENCES

1. **Babaeva, T., I., 1991:** Socialno-lichnostni aspekti na problema za vaspitavane na gotovnostta za obuchenie v uchiliste pri decata ot preduchilistna vazrast. V: Podgotovka za uchiliste, Blagoevgrad, 1991.
2. **Batoeva, D., I., Koleva, 1996:** Specialna podgotovka za uchiliste. S., 1996.
3. **Bijkov, G. i dr.1996:** Diagnostika na gotovnostta na decata za uchiliste., S. UI Sv. Kl. Ohridski, 1996.
4. Doshkolnaq pedagogika: Metodika i organizacij kom. vospitaniq v det. sadu. Ucheb. posobie dlq studentov ped. in-tov po spec. 2110 "Pedagogika i psihologiq (dochkolnaq) pod red. V. I. Loginovoj, P. G. Samorukovoj. M. Prosvestenie, 1983.
5. **Karelina, I., 2012:** Doshkolnaq pedagogika: kurs lekci. Uchebno-metodicheskoe posobie, Ribensk, 2012.
6. Podgotovka detej k chkolnomu obuchenie v dochkolnomu obrazovatelnom uchrejdieniem i semej- <http://www.detsad144.caduk.ru/.../podgotovkadeteykshkolevusloviyaxdou>.
7. Fakirska, J. i dr. Kniga za uchitelq na podgotvitelnata grupa za uchiliste. S. Nacionalen institut po obrazovanie, 2002.
8. **Vacheva, S., 2013:** Children's personal readiness for school activities. Journal Scientific and Applied Research. Volume 4, 2013.
9. **Vacheva, S., 2015:** Intellectual readiness: children and schools// HESP Journal, vol. 9, N 9, September, 2015, ISSN: 1955-2068,NStrasburg, [http:// www.hfsp-journal.org](http://www.hfsp-journal.org), 34-38.

10. **Vacheva, S., 2014:** Physical readiness of children for school activities. Journal Scientific and Applied Research. Volume 5, 2014.

SOCIOBRAINS